

LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

GABRIEL ALOMAR

Dins els cercles intel·lectuals castellans ha sorgit i prosperat la idea d'un homenatge nacional al nostre Gabriel Alomar.

Nostre, malgrat el centre d'acció que ell s'ha escollit i que ens és tan distant. Raons d'eficàcia, legítims anhels d'irradiació, han fet de N'Alomar un escriptor castellà. Ell, però, és espiritualment un emigrat, no un trànsfuga: mai no ha negat la seva sang, ni s'ha divorciat de la nostra llengua. Malgrat tants d'anys de figurar en el cens intel·lectual de Madrid, afirmava encara resentiment la gravitació del seu esperit vers la metròpoli catalana; fins la seva freqüent indignació contra els defectes de la seva gent és una forma, i no la menys noble i dolorosa, de patriotisme.

Com a compatriotes, doncs, que dins el petit clos de la vida mallorquina i dins el clos més gran del catalanisme, hem compartit amb ell més d'una vegada ideals d'art i de pàtria, anhels de ciutadania, de redempció i d'elevació humanes, volem juntar la nostra adhesió cordial a les que arribaran a Madrid de tots els indrets d'Ibèria.

Les nostres discrepàncies doctrinals no refreden gens aquest homenatge, aquest tribut d'admiració sincera i de simpatia que ens plau de retre a l'escriptor i pensador admirable. Ens separen d'En Gabriel Alomar diferències importants en la valoració de les essències tradicionals i un ideal d'eternitat qui es contraposa, naturalment, al seu radicalisme futurista. Ens l'acosta coralment aquella generosa passió amb què posa la seva ploma vibrant al servei de tota causa de justícia, de pietat humana, de lliberació de la tirania.

Per això, en aquest degut i merescut homenatge, volem ésser-hi amb tot el cor.

LES FESTES DE VALLDEMOSSA

Amb motiu de la canonització de Santa Caterina Thomàs, de Valldemossa, es celebraren, a la seva vila nativa, solemnes festes, durant els dies 14, 15, 16 i 17 del present mes d'agost.

Aquestes festes assoliren el màxim esplendor, com s'escau a motiu tan justificat i honorable, i el que més ens complau, és el seu desenvolupament, realitzat dins els termes d'una sana orientació regional i pur tipisme, molt adient amb la mateixa vida i significació de l'honorada Santa Caterina.

El poble tirà la casa per la finestra—com vulgarment es diu—, i mai no hauríem cregut que la seva presentació assolís un grau de dignitat tan alt, si els nostres ulls no ho haguessen vist i no s'haguessen embadalit davant tanta bellesa. No hi havia plaça, carrer, ni reconada, sense enjoiar. Per tot arreu, els tons ardents i vius de les paperines i de les flors, i el verd maragda dels brancatges de pi, odorant encara, posaven la seva nota alegre i festívola.

Però, de tot el programa realitzat per commemorar tan gran aconeteixement, el que més ens interessà a nosaltres—dat el caràcter d'aquesta Revista—fou el Certamen Literari, celebrat a la plaça de la Cartoixa, a les sis de la tarda del dia setze.

El Certamen Literari assolí una solemnitat inusitada i fou presidit per les Autoritats locals, el Jurat i les persones o representants de les entitats donadores de premis. No hi mancà—podem dir—cap dels nostres poetes i prosistes, descomptant cert sector que, pel seu caràcter, hauria d'haver pres l'avantguarda en aquest acte i l'actitud del qual ens sorprengué i, encara ara, no ens sabem explicar.

No hi ha dubte que, de tot quant s'ha fet per solemnitzar la santificació de Caterina Thomàs, res no hi ha hagut de tanta transcendència i profit com el Certamen Literari de què parlam, ja que ell marca una bella data dins la nostra història i és una fita, la llum de la qual s'albirarà temps a venir. Si bells i escaients són els treballs poètics premiats, igualment ho són els estudis en prosa—segons les noves que d'ells ens han arribat—, pel seu interès històric i folklòric i per les matèries de què tracten.

Segons es diu, es pensa arreplegar en un volum tots aquests treballs premiats en el Certamen. Ens sembla que la idea és ben encertada i que dit volum ha d'obtenir una bona acollida per part del públic. Nosaltres, per la nostra part, ja voldríem estar fullejant-lo i fruint del seu contingut.

LA NOSTRA TERRA es complau de felicitar els organitzadors de les festes de Valldemossa per l'èxit obtingut i, sobretot, els poetes i prosistes premiats en el Certamen Literari.

ROTONDA

ROTONDA: Departament de planta circular, que té moltes portes o finestres. Serveixi d'excusa aquesta definició als que voldrien un lligam entre els punts tractats.

Hi hagué, podem dir, dos romanticismes inicials: A Alemanya el tradicionalisme medievalista i a França el naturista i revolucionari de Rousseau. És clar que aquests romanticismes no s'exclouen i la interferència és freqüent a molts vuitcentistes entre ells al capítol de Victor Hugo. El medievalisme exalta les valors de la història i del gòtic, mentre l'altre canta l'amor a la Natura i considera l'individu per damunt la societat. Els dos, emperò, enyoren temps millors.

No cal dir que el Romanticisme a Mallorca s'acosta més al medievalista i així passa també a Catalunya. Quadrado, els Aguiló, Jeroni Rosselló, Tomàs Forteza i gairebé tota la plèiade del renaixement a Mallorca és romàntica segons les normes històriques i cavalleresques. I veim florir l'evocació en els romanços d'assumptes medievals i la fantasia a les balades de rel tan germànica a Uhland i Heine.

Fou llavors que es va emprendre la recerca fructuosa en els arxius i en la tradició viva del poble.

Walter Scott i Manzoni foren més venerats aquí que Lamartine, Musset o Leopardi.

L'aparició de "La Palma" (1840) marca l'afirmació romàntica mallorquina o sia uns deu anys més tard que l'eclosió a França que enguany ha celebrat amb motiu del centenari la generació dels qui, com digué amb certa gràcia Josep Ortega i Gasset, ja no som romàntics, però no som encara altra cosa.

Ja sabem que el motiu insistent dels romàntics fou la tristesa o la dolor, i no és estrany que Schopenhauer, llur contemporani, establís aquest sillogisme: "Voler és essencialment sofrir i com que viure és voler, tota vida és per essència dolor".

Davant la indignació dels que no volen comprendre, no puc menys de recordar-me de la prèdica o discurs de Sant Pau a Éfesso. Ja se sap que Pau de Tarsos, tenia amb un zel ardent un cert do polític d'oportunitat. Així a Atenes parla de l'altar al Déu inconnegut que hi havia a les portes de la Ciutat. A Éfesso, on exposa la doctrina de Crist sens atacar-ne obertament d'altres, es mou un gran avalot i la turba crida a l'àgora i al teatre: "Gran és la Diana dels efessins". En comptes de rebatre les idees, els partidaris de Diana s'esgargamellaven cridant. És el camí que segueix la incomprensió o més exactament la por de comprendre; així als nostres dies hem vist interrompre qualche discurs amb un estentori "¡Viva España!" Davant això tots els arguments són balders. Però passa el temps i per damunt els crits i de Diana suren les paraules de Pau de Tarsos.

Tothom té la seva estrella polar. A mi em plau sobretot la síntesi ideal d'un Leonardo: una ment de matemàtic i una sensibilitat d'artista. Actualment hi ha Paul Valéry a qui els estudis de Càlcul infinitesimal no l'impedeixen certament d'escriure *Le cimetière marin*.

El llibre d'En Joan Estelrich "Catalunya endins", del qual ja s'ha parlat en aquestes pàgines, té una noble sinceritat i vibració i diria's un examen de consciència del catalanisme fet en temps funest de dictadura.

Però sia permès dir que és injust donar la culpa de tots els mals a la ironia; es veu que calia trobar una víctima propiciatòria i ha estat la ironia, com per altres fóra el sensualisme o el no haver interessat més que les classes benestants en la fervor catalanista.

Més s'havia usat i abusat de la ironia a la pàtria d'Anatole France i no fou cap obstacle pels heroïsmes, que, per altra banda, escassejaren en tot el Regne.

Fa mal creure que el Director de la "Fundació Bernat Metge" a fi d'enaltir el profetisme hebraic que serveix de lema a capítols del seu notable llibre, hagi de bescantar la ironia que emprava Sòcrates per a confondre els sofistes.

BARTOMEU FORTEZA

De com la balena té un enreixat a la gola

(CONTE PER INFANTS)

DE RUDYARD KIPLING

DINS la mar, hi havia una vegada—petitons meus—una balena, i aquesta balena menjava tota classe de peix. Menjava pop i llop, daurat i escat, ullada i rajada, oblada i orada, raó i molló, calamari i delfi, i àdhuc el punxant boga-mari. Tots els peixos que podia agafar, se'ls empassava així: ¡nyam! Fins que un dia solament va quedar un sol peix en tota la mar; era un astut peixet que es va col·locar just vora l'orella esquerra de la balena, que era un lloc ben poc perillós. La balena es va aixecar sobre la cua i digué: “Tenc fam”. I el peixet va preguntar astutament: “Noble i generós cetaci, ¿no has tastat mai l'home?”

“No”—va dir la balena—“¿Quin gust té?”

“Bon gust”—respongué el peixet.—“Però és un poc dur”.

“Sí, doncs, porta-me'n uns quants”—digué la balena,—i remonent-se, va omplir la mar d'escuma.

“N'hi haurà prou amb un per la primera vegada”—va dir el peixet.—“Si nedes fins els 50° de latitud nord, i 40° de longitud oest (això és Màgia) en trobaràs un, assegut sobre una balsa; està en mig de la mar, no duu més que uns calçonets de lona blava, uns elàstics, (no heu d'oblidar això dels elàstics, fills meus) i un ganivet. És un mariner que ha naufragat i, parlant-te francament, és un home que té molts de recursos i sagacitat”.

La balena nedà, i nedà, i nedà fins als 50° de latitud nord i 40° de longitud oest, tan depressa com podia i, sobre una balsa, en mig de la mar, sols amb uns calçonets de lona blava, uns elàstics (recordau això dels elàstics, estimadets meus) i un ganivet, va trobar un pobre mariner que havia naufragat i estava arros-

segant els peus per l'aigua (tenia el permís de la seva mare per xipollejar, sinó, no hagués gosat fer-ho, perquè era un home de molts de recursos i sagacitat).

La balena, allavors, va obrir la seva boca, i tant la va badar, que quasi es tocava la cua amb els morros, i es va engolir: el mariner que havia naufragat, la balsa sobre la qual estava, i els calçonets de lona blava, i els elàstics (que no heu d'oblidar), i el ganivet. Tot s'ho va engolir i ficar dins el seu calent, obscur i profund rebost, i després es llepà els morros, així, i va donar tres voltes sobre la cua.

Quan el mariner, que era un home de molts de recursos i sagacitat, es va trobar dins el calent, obscur i profund rebost de la balena va començar a ensopegar, i a botar, i a pegar, i a copejar, i a girar, i a ballar, i a escamorrar, i a cridar, i a ataconar, i a mossegar, i a saltar, i a trompicar, i a udolar, i a xerrotejar, i a sospirar, i a grapejar, i àdhuc ballà el ball anglès dels mariners, i la balena, naturalment, es va sentir molesta. (¿Heu oblidat els els elàstics?)

I, aleshores, la balena va dir al peixet: "Aquest home és molt dur de menjar i, a més, em dóna singlots. ¿Què faré?"

"Digues-li que surti",—va respondre el peixet.

La balena cridà des del fons de la seva gargamella: "Surt i està quiet. Ja m'has donat singlots".

"No, no"—respongué el mariner.—"No, així com així, sinó d'una altra manera. Duu'm a la meva platja natal, en la blanca costa d'Albió i ho pensaré". I començà a ballar més que mai.

"Millor faries de dur-lo a casa seva"—digué el peixet a la balena.—"Ja t'he advertit, que és un home de molts de recursos i sagacitat".

I la balena nedà, i nedà, i nedà amb les aletes i la cua, tan depressa com el singlot li deixava; per últim, va veure la platja natal en la blanca costa d'Albió i, anant fins a prop de terra obrí la boca; i la badà, i la badà, i la badà i digué: "Canvi de tren pels passatgers de Winchester, Nashua, Keene i estacions de la línia de Fitchburg". I justament, quan deia *Fitch*... el mariner sortí de la boca de la balena; però, mentre aquesta havia estat nedant, el mariner, que era un home de molts de recursos i sagacitat, va prendre la balsa i, amb el ganivet, li va fer com un enreixat i la va fermar, molt ben fermada, amb els elàstics (ara podeu veure perquè no podíeu oblidar els elàstics) i, estirant fort, va deixar la

balsa enreixada, embotida dins la gorja de la balena i recità aquest vers, que, com que no l'heu sentit mai, us el diré:

Per mitjà d'un enreixat
d'engolir us he privat.

Després, el mariner, que era d'Irlanda, botà a la platja i se'n va anar a casa seva, prop de la seva mare, (que li havia donat permís per arrossegar els peus per l'aigua), es va casar i visqué molt feliç. La balena també va ésser sempre molt feliç, però, això sí, des d'aquell dia, amb l'enreixat dins la gola, no podia ni tossir, ni engolir, i per tant no li era possible menjar res, sinó peix del més menut que hi ha. Per això, avui en dia les balenes no mengen mai homes, ni atlots, ni atlotes.

El peixet se'n va anar per les aigües de l'Equador, on es va amagar dins el fang del fons. Tenia por que la balena la dugués d'ell.

El mariner es va endur el ganivet amb ell. També s'endugué els calçonets de lona blava i el ganivet. Solament va deixar els elàstics (com ja ho heu vist) fermats a l'enreixat.

I la rondalla ja està acabada.

Quan al davant del finestró
hom veu la mar verda i obscura,
i amb la bufada del cicló
se'n van les veles, i el patró
a treure el nas no s'aventura...

Quan no voleu anà a dormir,
o teniu son al dematí,
i plora l'un, i l'altre crida
i el rebombori és fora mida...

¿No heu endevinat
què és lo que ha passat?
És que heu arribat
a un endret que espanta:
Latitud, cinquanta.
Longitud, quaranta.

JOAQUIM VERDAGUER, TRAD.

LES À GUILLES

(LA MÍSTICA DE LES ASPIRACIONS)

DINS el cel tardoral
fan rodes sobiranes
tres àguiles germanes.

Oh, bon Déu!

Quin imperi revela
llur vol en creu.

Giravolten les tres,
i en suspendre la dança,
tot el cel es balança...

Oh, bon Déu!

Quina pau més activa
llur vol en creu.

Què escolten cel endins
ja tot buit d'orenelles?
Vols d'àngels? Bulls d'estrelles?

Oh, bon Déu!

Quin extàtic ensomni
llur vol en creu.

Oh! triangle sublim.

Oh! trinitat alada
fendint la nuvolada!

Déu, bon Déu!

Quin viu anhel d'altura
llur vol en creu!

Anhel de llum! I van
traçant l'òrbita nova
de nous móns que el cel cova...

Oh, bon Déu!
Quin buf genial respira
llur vol en creu.

El cor de l'infinit
lliurant-se a llur carícia
s'hi bressola amb delícia

Oh, bon Déu!
Quin gest d'orant augusta
llur vol en creu.

I el gran cor de l'atzur
d'una a l'altra se'l passen.
Joc diví! No se'n lassen.

Oh, bon Déu!
Quin triomfal deliri
llur vol en creu.

El silenci es fa gran...
Crema el ponent. Són vives
flames les aus altives.

Oh, bon Déu!
Quin amor en la Glòria
llur vol en creu.

I cau la nit... Les aus
s'hi claven com sagetes.
Il·lusions desfetes

Déu, bon Déu!
Sis urpes enfonsades
al cor en creu...

.

Dins la nit tardoral
gotes de sang: estrelles,
i el Crucifix entre elles.
Oh, bon Déu!
Feu-ne les vostres àguiles
dels cors en creu.

MN. BARTOMEU BARCELÓ

ESGUARDANT LA MAR (1)

DE PAUL VALÉRY

EL cel i la mar són els objectes inseparables del més vast esguard; els més simples, els més lliures en apariència, els més canviants en la total extensió de la seva immensa unitat, i alhora els més semblants a si mateixos, els més visiblement forçats a reprendre idèntics estats de calma i d'agitació, de terbolesa i de transparència.

Ociós, vora la mar, si un intenta desxifrar allò que neix en nosaltres davant d'ella; quan la sal sobre els llavis, i l'orella acariciada o colpejada per la remor o pels esclats de les aigües, es vol respondre a aquesta presència totpoderosa, ens trobam amb pensaments iniciats, esqueixos de poemes, fantasmes d'accions, d'esperances, d'amenaces; tota una confusió de velleïtats excitades i d'imatges agitades per aquesta grandiositat que s'ofereix, que es decanta; que incita a l'acció per la seva amplària, i que l'esfereïx amb les seves profunditats.

És per això que no hi ha cap cosa insensible que hagi estat més abundantment i naturalment *personificada* que la mar. Se l'anomena bona, dolenta, pèrfida, capriciosa, trista, folla, o furiosa o clement; se li concedeixen les contradiccions, els sobressurts, els ensomnis d'un ésser vivent. A l'esperit li és quasi impossible de no animar ingènuament aquest gran cos líquid sobre el qual les accions concurrents de la terra, de la lluna, del sol i de l'aire composen llurs efectes. El caràcter fantàstic i violentment voluntari que els antics prestaren a llurs divinitats i que nosaltres mateixos a vegades atribuïm a la dona, s'imposa bastant a qui viu prop de la mar. Una tempesta s'improvitza en dues hores. Una barrera de boira es condensa o es disipa per màgia.

Dues altres idees prou simples i com nues, neixen encara de l'ona i de l'esperit. L'una, de *fugir*; de *fugir per fugir*, idea que

(1) Prefaci de l'obra: *Mer, Marines, Marins*.

engendra una estranya *impulsió de l'horitzó*, un esforç virtual vers la fugida, una espècie de passió o d'instint cec de partida. L'acre olor de la mar, el vent salat que us dóna la sensació de respirar immensitat, la confusió colorida i plena de moviment dels ports comuniquen una inquietud meravellosa. Els poetes moderns, de Keats a Mallarmé, de Baudelaire a Rimbaud, abunden en versos impacients que fan pressió sobre l'ésser i l'exciten, com la brisa fresca a través de l'aparell sollicita els vaixells ancorats.

L'altra idea és potser causa profunda de la primera. No podem fugir sinó d'allò que torna a començar. La insistència portada a l'infinit, la repetició grossera i obstinada, el xoc monòton i la represa idèntica de les ones de la mar que truquen sense descans contra els límits de la mar inspiren a l'ànima fadigada de preveure el seu ritme invencible la molt absurda noció de l'*Eternal Return*. Però en el món de les idees l'absurditat no destorba la potència: la poderosa i insuportable impressió d'un etern recomençament es canvia en desig furiós de rompre el cicle sempre futur, irrita una set d'*escuma inconeguda*, de temps verge i d'esdeveniments infinitament variats...

Per mi, jo em resumesc tot aquest encantament de la mar dient-me que ella no deixa de mostrar-se *possible* als meus ulls. Que d'hores he passades mirant-la sense veure-la, o observant-la sense paraula interior. Tan prompte no en reb més que una imatge universal: cada ona em sembla una vida. Tan prompte no veig més que el que l'ull ingènuament experimenta i que no té nom. ¿Com lliurar-se de tals esguards? ¿Qui es pot sostreure als prestigis de la vivent inèrcia de la massa de les aigües? Ella gaudeix de la transparència i dels reflexes, del repós i del moviment, de la pau i de la tempesta; disposa i desplega davant l'home, en figures fluides, la llei i l'atzar, el desordre i el període; ofereix la via o barra el camí.

Un ensomni mig-savi, mig-pueril, remou, aclareix, combina a propòsit de la mar nombrosos records, o restes espirituals de diversos ordres i diverses edats: lectures de l'infantesa, records de viatges, elements de navegació, fragments de coneixences exactes...

Sabem que a vegades aquesta mar immensa obra com un fre sobre la terra, deturant-ne la rotació. Ella és pel geòleg el jaciment d'una roca líquida que conté en suspensió els àtoms de tots els cossos del planeta. A voltes l'esperit s'arrisca dintre la profunditat. En ressent la pressió creixent, n'inventa la fondària de més

en més tenebrosa. Hi troba efusions d'aigua més pura, més tèbia o més freda; rius interiors que circulen i es formen sobre ells mateixos dins la massa; que es divideixen que s'enllacen, freguen els continents, transporten la calor vers el fred, retornen el fred vers la calor, fonen les carenes de gel dels blocs despresos dels bancs polars—introduint una mena de canvis, anàlegs als de la vida, dins la plenitud i la substància contínua de l'aigua inerta.

D'altra banda, aquesta gran bonança, és torbada amb freqüència per les vibracions rapidíssimes, més lleugeres que el so, que hi exciten els accidents subjacents, les brusques deformacions del suport de la mar. L'ona sorda en propagar-se d'una extremitat a l'altra d'un oceà es trenca de cop en el sòcol monstruós de les terres emergides, assalta, esclafa, devasta les plataformes populoses, enruna els cultius, les vivendes i tota vida.

LLUÍS AMORÓS, TRAD.

SOBRE EDUCACIÓ POLÍTICA

LA vericitat és una mena de religió. L'home que parla dient sempre la seva veritat, això és, les paraules apropiades a allò que sent i no altres, podrà ésser alguna vegada cruel; però a la llarga se li perdonarà la seva falta de caritat quan el temps caigui dolç sobre la llaga oberta. El mal estaria, en aquest cas improbable, no en la veritat dita sinó en el pensament tengut. El que cal fer, el que és el resultat d'una educació delicada, no és l'externitat de no dir coses no semblants a les que pensem, sinó en no sentir coses que no poden ésser dites sens causar mal.

Aquest ideal d'Ètica és això i no altra cosa: un ideal. Ideal és sinònim no de cosa llunyana, sinó de cosa que s'allunya, com l'horitzó que no es pot atènyer. Però aquesta impossibilitat absoluta de no mentir té el seu contrapès que, juntament amb el coneixement del "jo", és el que dóna significació a la vida, i és el respecte al "jo" dels altres. Amb bona paraula: tolerància. Perquè, qui té la raó?. Pensem que això de la raó no és més que l'exactitud dels judicis, no certament mecànics, aconseguits amb la conjunció poligama, més o menys fecunda, d'algunes idees; i és ben sabut que aquestes depenen dels objectes, dels sentits i d'un procés psicològic misteriós, factors tots ells personalíssims.

Aquesta tolerància, el respecte al "jo" dels altres, comença, està clar, pel respecte al "jo" propi. El primer que hem de fer, posats en aquest camí, és tenir compte a les imposicions. Tolerància i llibertat van agermanades. Certes imposicions són doblement perilloses, ja que a vegades es presenten subtilment amagades sota el prestigi d'un nom, a vegades d'un llibre, altres d'una classe social. No prediquem iconoclastisme, però fanatisme tampoc. L'anàlisi ha d'arribar fins a revisar totes les idees que tinguem, alguna de les quals ha entrat sobtadament i sigilosament. I més d'un cop la sorpresa ens donarà l'alegria de poder rebutjar i llençar al munt de les desfetes alguna paradoxa brillant un temps; però plena ara de pols i teranyines.

Vegeu, per exemple, en temps de primavera, pel maig florit, mentre els rossinyols fan arribar des del batzer, la melodia amorosa de llurs refilades i al camp esclata en mil colors la catifa verda de l'herbei, com es fa oportú parlar d'aquestes qüestions, sincerament, animats d'aquest esperit tolerància que prediquem.

Quan hom procura adaptar la realitat a l'ideal que s'ha format fins a fer-la semblant a aquest, hom progressa. Aquest progrés, *passar del que és al que ha d'ésser*, és indefinit, ja que a mida que un ideal qualsevol es va fent casolà en brolla d'ell mateix un altre ideal cada vegada més superior; aquest fet és prou conegut per insistir-hi. Algú ha dit bellament que l'ideal no és una fita, sinó una direcció; és com el qui va cap el nord per la muntanya, pel pla, per la mar. La visió immediata (el bosc ombrívol, el sembrat verd, l'ona furient o la plana immensa) pot canviar la direcció, però l'ideal resta i restarà sempre perquè és sens dubte aquesta facultat de crear-lo o de sentir-lo la que diferencia l'home de la resta dels vius. És l'home, possiblement, l'únic animal idealista i és l'ideal l'única font de progrés.

La ciència que duu de la realitat cap a l'ideal és la Pedagogia; el camí és l'educació. D'aquí ve que educació vagi acompanyada de perfecció, de progrés. Mira, com el bon mariner, cap endavant i compta amb l'experiència i sobretot amb la ciència. Si la Pedagogia viu de tradicions, o bé s'atura per contemplar el present, cuitem a proclamar que no és Pedagogia, perquè l'educació no consisteix en dosis més o menys grosses de cultura, purgants de defectes; això seria una caricatura ridícula.

Si la Pedagogia guia cap als ideals humans assequibles, la Política es proposa conduir la societat vers el major ideal social assolible. Hi ha, doncs, un paral·lel entre Pedagogia i Política; pretenen ambdues el mateix fi, encara que amb diferents objectes i subjectes. Avui en dia, temps gloriós de l'especialització, es pot dar el cas d'haver-hi un Pedagóg i un Polític; mes les grans figures de l'avior han confós les dues qualitats i així es veu, per exemple, un Moisé que és adés mestre, adés legislador. El progrés, el benestar personal i social, és també una Terra promesa. Cal, doncs, que Pedagogia i Política vagin lligades com el braç i la mà; per manera que si al polític li cal Pedagogia, al pedagóg li cal també Política.

Arribant aquí convé que precisem. Succeeix, a vegades, que es va parlant a l'entorn d'un problema i no se'l penetra, enlluer-

nats pels reflexes de les seves múltiples cares. Aquest que ens ocupa està tallat com un brillant i cal tenir força de voluntat per acabar la contemplació i no defugir vanament per més atractius que tenguí. Precisem i parlem del mestre i dels deixebles.

Ben segur que a la vida cada un de nosaltres exerceix un mestratge. Mestre, en el sentit més ample, és tot aquell que ensenya i, encara que inconscientment, sempre, fins i tot en les coses més petites, marcam la nostra empremta damunt els nostres inferiors. En aquest respecte no se'ns acudeixen paraules més escaients que unes de William James: "Obrem, ve a dir, com si tenguéssim la certesa que això que feim ha de servir d'exemple". Pensem que els nostres actes són fecunds per si mateixos i que la nostra conducta d'ara és el pare i la mare de la conducta dels de demà. Aquesta, si no hi hagués altres motius, seria causa suficient perquè complíssim amb els nostres drets i deures. Si faltam a la llei, si ens deixem calcigar les nostres llibertats, tinguem per segur que les generacions que vendran seran anàrquiques i esclaves alhora.

Vetaquí per què tot mestre, que som tots, i el pedagog sobretot, han d'ésser polítics. El mestre que no cerqui i trobi un procediment condicionat als seus deixebles per inculcar-los la responsabilitat de les seves obligacions (deures) com també la de les seves llibertats (drets), que ve a ésser com un tresor que han de conservar i créixer, es fa reu d'un delicte de lesa humanitat, ja que d'aquesta manca de política se'n ressentirà la societat. I pensem més encara que aquestes qüestions són doblement delicades per la seva subtilesa; mai com aquí no hi ve tan bé la sentència popular que assegura que les petites causes produeixen grans efectes.

Posats en aquest sentit restringit del mestre, pensem en el que es fa a l'escola i en el que s'hauria de fer. Coneixem aquest problema perquè ens ha preocupat sempre i l'hem anat estudiant convençuts de la gran responsabilitat del mestre que o bé segueix un camí dolent o bé es plega de mans. A la majoria de les nostres escoles l'autoritat, que és l'encarnació de la llei, està representada pel voler del mestre. Ell és dictador, més o menys tolerant, disposant, ordenant, manant. Per res no es té en compte la personalitat pròpia de l'infant, que sols és això, ni els seus drets. Sembla que no tenguí més que obligacions. I té dret, perquè en té necessitat, de moure's, d'enraonar, de fer; i el fan estar quiet, mut, aturat. Aquest panorama que hem contemplat sovint fa esgarriar; però, en general, l'escola és això i tant-de-bo que a vegades es desfressa

amb un edifici plaent, un treball interessant, un mestre de bon humor i amb il·lusions.

¿No s'han cansat de repetir, pedagogs i sociòlegs, que l'escola és l'aprenentatge de la vida? ¿I és, per ventura, la vida passivitat, quietud, obediència cega, fer per fer inútilment? Ah! No. No pot ésser-ho. No ho serà mai, gràcies a Déu. El Creador ha posat dintre el cor de cada ésser la llavoreta de la llibertat, llavoreta que s'ha de deixar germinar i s'ha de cuidar després l'arbrèt petit perquè creixi ufanós i a l'ombra de la seva fronda poguem descansar amb la satisfacció dels deures complerts.

Pels ulls profans és agradable veure l'escola silenciosa, muda, i allí els nois externament callats i quiets mentre llurs esperits estan allà defora, lluny de la presó, envejant el vol lliure dels ocells. L'escola així no és més que una de tantes creacions del diable, per tal de perdre la Humanitat i semblar ben prest dins la pensa del home el mal llevat de l'odi, de l'enveja, de la ràbia.

Un quadre per l'estil és la família on el pare, erigit en suprema autoritat, disposa de tot i menys mal si no es descarrega de la seva obligació sobre les mans mercenàries de criats i criades.

(Hem d'advertir abans de seguir endavant, que si parléssim pels nostres col·legues seria una altra la forma que emprariem; mes aquests mots volem que siguin populars i a posta suprimim les cites d'autors i obres que hem consultats abans de començar. I deim això amb el doble objecte de defensar la nostra modèstia i, per altra, de reforçar els arguments, dels quals—els millors segurament—no són nostres; però els subscrivim enterament).

Si abans hem assenyalat defectes, hem de proposar ara remei. Comencem advertint que parlem revestits de la doble qualitat de pare i de mestre, i exposem senzillament allò que creim que s'hauria de fer a la llar i a l'escola, en vista de l'educació política, és dir, la part de política que hauria d'haver-hi en l'educació. La norma de conducta que s'ha de observar és ben senzilla: *mai per mai privar o imposar perquè sí*. ¿I amb quins elements de judici ha de comptar la mare i el pare i el mestre per a resoldre raonablement si l'infant ha de fer o deixar de fer una cosa o l'altra? Amb uns elements poderosos que coneixem gràcies als psicòlegs i que es fa precís vulgaritzar: amb els interessos. Tenguem present que l'interès per una cosa neix de la necessitat que d'ella se'n té, més que mai, en aquest primer temps de la vida; i resulta ben senzill recordar que el que l'infant necessita a la primera època de la vida

és aliment per créixer i cap obstacle pel seu creixement. Les nocions elementals de puericultura preconitzant la lactància i l'alimentació apropiades, la higiene, l'amplitud dels vestits, la inutilitat de les faixes i cotilles, els jocs, etc. etc., tothom les sap; mes no tot ha d'ésser conreu físic. Creim, referent a l'educació, que en aquesta edat s'ha de deixar fer a l'infant el que vulgui, procurant no donar-li ocasió de fer mal o de fer-se'n ell mateix, ja que les seves idees, sentiments i volicions estaran guiades per una natural necessitat. I, contra la majoria, creim també que no s'ha d'atribuir gran importància als hàbits dolents adquirits ara, que són sempre modificables per una ulterior educació veritable. La imatge que representa l'infant com un arbret petit, necessitat de tutor i que, sinó, creix tort i serà un arbre mal fet definitivament, és, encara que popular, inexacta, ja que l'infant no és un arbre, volem dir, un home en petit, ni físicament, ni molt menys espiritualment. Aquestes idees estan avui dia ben clares entre els pedagogs i sobre elles algun dia insistirem.

Hem de distingir durant el temps que l'infant està a l'edat escolar diversos períodes ben definits i pels quals passa sense transicions sobtades, que exposarem abreujadament:

a) Veim en primer lloc i fins els nou anys, una edat que els psicòlegs denominen *edat dels interessos immediats*. L'infant se sent atret pel temps i espai presents i el captiven les causes i efectes naturals que d'ells percep. La conducta a observar pel mestre, en vista de l'educació política, és ben clara: l'ordre a dins l'escola dependent de programes apropiats a les necessitats dels escolars en aquesta època un xic egoista. Hi ha, en aquest respecte, la concepció i realització genial del pedagog belga Dr. Decroly creador del mètode anomenat dels centres d'interès que fan girar la tasca escolar entorn d'un interès immediat dependent de l'estació de l'any i de la necessitat de defensar-se dels elements naturals.

b) Dels deu als dotze anys ens trobem amb l'*edat dels interessos especialitzats concrets*, que és l'edat de les monografies. Hi ha un cert interès pel proïsme i pels fets d'un personatge real o fictici, d'altres llocs (Geografia), o d'altres temps (Història). Cal, doncs, escollir aquells personatges dignes d'unes Vides paral·leles, de l'Història Sagrada, de Grècia, de Roma, o bé dels temps moderns, com Guillem Tell, etc. etc.

c) Fins els quinze anys s'observa l'aparició dels *interessos abstractes simples*. Per damunt del fet concret hi ha la coordinació de

les idees, encara que empíricament, i l'adolescent comença ja a organitzar els coneixements. Cal, doncs, implantar a l'escola el règim de les comunitats escolars lliures, on els alumnes deduiran, amb llurs contínues relacions, la correlació entre els drets i els deures.

d) Assenyalem, per últim, una altra etapa, encara que extra escolar també com l'anterior, que arriba cap allà els 18 o 20 anys; l'època dels *interessos abstractes complexes*. Interessen aleshores la biologia, la psicologia, la religió, les ciències morals. La conducta a observar per part del mestre és més difícil d'assenyalar perquè hi intervé—ultra la pròpia personalitat dels joves, més o menys definida—altres factors dependents del medi social, influència religiosa, règim polític, etc. Per manca de dades i perquè ja cau fora la nostra esfera d'acció deixem aquí la paraula als universitaris.

Ni mestres, ni pares, han de perdre de vista el resultat que s'ha d'obtenir amb llur intervenció a l'educació política dels seus deixebles o fills. Per la seva inferioritat per a la lluita per la vida l'infant es troba, s'ha de trobar, sota una tutela espontània; mes, gradualment, aquesta tutela s'ha de convertir en autonomia intel·lectual i moral. És dir, que el futur home sotmés a una educació que, com ja hem dit, per ésser-ho ha d'ésser política, ha de sentir de primer una *autoritat consentida*, de la que rebi en gran part de fora a dintre la majoria dels seus judicis i costums; en segon lloc passarà per una *anarquia relativa*, durant l'adolescència, en què es vol sacudir la tutela estranya, però és incapaç de formar judicis personals i de conduir-se per si mateix. I arribarà, a la fi, a la *llibertat reflexiva* quan, emancipat de la influència del medi ambient, dirigirà la seva voluntat i la seva raó de dintre a fora.

No cal dir que entenem per llibertat, no la facultat de fer el que es vol, sinó allò que Montesquieu anomena "la facultat de fer el que s'ha de fer" és dir, l'imperi de la consciència reflexiva sobre l'expontaneïtat del subconscient que és impulsu i intuïtiu.

ANTONI DE P. GARAU

ASSOCIACIÓ PER LA CULTURA DE MALLORCA

CRÒNICA

COMUNICACIONS REBUDES.—Una del P. Ginard per la qual agraeix la nostra felicitació.

Una altra de Ramon Morey, Mestre nacional de Binisalem, en la que dóna compte del lluíment que aconseguiren els balls mallorquins el dia de la Festa Major.

Una lletra de Miquel Marquès, de Sóller, en la que ens parla de les relacions culturals entre Sóller i Ciutat.

Un ofici del "Fomento del Civismo" per mitjà del qual ens felicita per "l'èxit que ha obtingut" la nostra Exposició d'Higiene Social.

COMUNICACIONS TRAMESSES.—Al senyor Batlle president de la Poble per felicitar-lo amb motiu d'haver estat hissada, per primera vegada, la nostra bandera a la Casa Consistorial; se li comunica també el nostre desig de veure desaparèixer el rètol que encara hi ha a l'Escola Graduada.

EXPOSICIÓ D'HIGIENE SOCIAL.—S'ha oberta aquesta exposició, per tal de mostrar al poble, gràficament, el que deu esquivar si vol conservar el do inapreciable de la salut. A l'acte de la inauguració el President de l'esmentada entitat, Emili Darder, llegí el discurs que publicam més avall.

Després, l'Inspector Provincial de Sanitat Dr. Durich féu un breu parlament per encarir els bons efectes de l'educació popular en matèries higièniques.

L'exposició ocupa quatre sales, plenes de cartells, gràfics, mapes, fotografies, etc. El Dr. Alorda hi té una partida de fotografies amb cassos de càncer de la pell i llur curació, en tal manera que la seva contemplació infon un optimisme cert. El Dr. Vanrell en la segona sala presenta plans del preventori Caubet, fotografies de l'Hospital Provincial i un mapa de mortalitat. En la tercera, una part del Dr. Darder està dedicada als problemes de les aigües, tifoides i diftèria, i una altra del Dr. Durich a cartells antiveneris, i projectes d'Institut d'Higiene i d'Hospital d'infecciosos; i, a més, hi ha un cartell sobre la transcendència de la llimpiesa, del Director de Sanitat del Port, Dr. Porcel. En la quarta (que és el saló de l'Associació) s'hi presenta la noció de propaganda antialcohòlica, pel Dr. J. Valentí, i el Dr. Darder hi té les seccions antisifilítica, d'educació higiènica i enfermeres visitadores. Per últim, queda una altra sala amb una collecció seleccionada dels mapes, del Dr. Darder, sobre natalitat, mortalitat i malalties infeccioses.

L'exposició és molt visitada i lloada la iniciativa dels organitzadors.

DISCURS DEL DR. EMILI DARDER

LA PROPAGANDA DE LA HIGIENE SOCIAL

«Són coneguts els progressos de la Medicina i de la Higiene en els darrers temps, que tan ostensiblement s'han traduït en l'extinció d'una partida de malalties, en la disminució del nombre de malalts i de la mortalitat per tots els mals, o siga, en l'allargament de la duració de la vida i, en una paraula, en una major prosperitat i benestar humans.

Mes—apart de la temible grippe, peste prepotent en el segle XX i que vol contrabalançar l'èxit complet obtingut contra les pestes exòtiques—tenim quatre flagells que són les quatre constants primeres causes de malaltia i de mort: la tuberculosi, la sífilis, el càncer i l'alcohol; les dues primeres són també la causa principal del capítol de la mortalitat infantil i representen elles dues soles més del 50 per 100 de la mortalitat total.

En els cartells presents podreu veure, en forma magistralment exposada, l'extremada extensió i varietat dels danys que produeixen aquestes quatre plagues; això m'excusa de més comentaris.

Per les necessitats de la moderna vida social veim també ben destacats dos problemes: els de l'habitació i de l'alimentació i, conseqüència de la vida present tan agitada, de cada moment pren més i més força la qüestió de les malalties mentals.

Els flagells esmentats tenen una extensió formidable i, no obstant, la ciència ens diu que són mals curables i evitables i, per més contrasentit, la tuberculosi i la sífilis, que són les dues més curables i evitables, són les dues més esteses. És que les malalties humanes, fent referència a un ésser essencialment social, tenen fondes rels socials i l'avenç social no està sovint a l'altura del científic, del tècnic.

Vegem el que passa, precisament en la sífilis i en la tuberculosi. En la sífilis, ¿no té una transcendència màxima la degradació moral que representa tant la prostitució reglamentada, com la clandestina? I la prostitució en la dona, ¿no va íntimament lligada amb la pobresa i misèria de cos i ànima, fins al punt que el que ha de resoldre aquests problemes són mides socials d'educació de les joves, de formació del caràcter i de dignificació del treball?

En la tuberculosi, remarcuem: la seva grandíssima freqüència en les professions o treball en males condicions, certs tallers o fàbriques que a alguna li haurien de dir de tuberculosos; la influència assenyadíssima de l'alimentació en el sentit genèric que la manca de recursos i la carestia dels queviures marca un accentuat ascens de la xifra dels tuberculosos. ¿Quins nius són per la tuberculosi certes cases, que de tot semblen menys per habitar persones: sense llum ni ventilació, humides, amb trespòl indecorós, sense aigua ni mitjans de dur-la convenientment neta; petites, que fins poden consistir només en dues o una habitació que serveixi per tot; i estibades d'infants que vénen de jugar o del treball, forçat per la seva edat, tots plens de brutor i desperrellingats. Ja es diu que el 75 per 100 dels morts per tuberculosi es deuen a la mala habitació!

La ciència ens manifesta: totes les sífilis són curables si es reconeixen i mediquen d'hora i degudament. Mes, ¿quants per ignorància o per manca de recursos no es mediquen com pertoca i fins gens absolutament! La tuberculosi, clama l'esponerosa fisiologia, és curable i evitable. Però, quants tuberculosos no estan atesos als establiments pertinents, i, dins una llar pobre i immunda, estan obligats a infectar tota la seva família, així com,

havent de sortir per guanyar-se el jornal, van escampant arreu la infecció per la fàbrica, el taller, l'oficina, etc.

Es natural, doncs, que sobre els mapes mundials o d'Europa es dibuixi que es sofreixen més o menys malalties i mortalitat en relació al grau d'avenç social dels diferents països. Així, a Europa, veim la febre tifoidea—índex del progrés sanitari—extingida pertot i sols acantonada, just dues taques negres, a les penínsules sofridores de règims dictatorials: Espanya i Itàlia. I en la mortalitat general, resum de la sanitat d'un país, a Europa, per una retxa ben decidida es separen dos grups de nacionalitats: unes les del nord i del centre, les de la Democràcia, les avançades; les altres del migdia i del llevant, les de les oligarquies i de les dictadures, les endarrerides en tot.

Els primers pobles són els de la cultura i de la ciutadania, en els quals tots els ciutadans, instruïts i conscients dels seus deures, col·laboren activament a les tasques socials i a la política del país i, usant del dret propi del sufragi, que mai no es tractaria (ni es deixarien) negar, trien per regir la seva pàtria, els conciutadans millors i més ben preparats pel govern del país, els quals tenint ben present la importància capital dels assumptes sanitaris els posen en primer terme i els resolen de la manera ràpida i completa que pertoca.

Sempre van envant gràcies a un estat d'opinió que en els moments oportuns planteja, debat i contribueix a la resolució dels assumptes.

Els segons, són els pobles de la incultura, o sia de la ignorància i de la inconsciència. Hi regna l'individualisme i l'indiferentisme. Cada ú està a ca seva, sens demanar ni ajudar la solució de res. I succeeix, que els més audaços, per mitjà d'unes eleccions fictícies o per la força, es situen al Govern, on es troben lluny de pensar en la primordietat dels assumptes més vitals com són els sanitaris, sinó que només es preocupen de continuar la farsa tot el més temps possible i, per si el defecte principal d'aquests pobles no fos la falta d'interès públic, ofeguen tot intent, d'aixecar un estat d'opinió. Pertot i sempre, més o menys accentuat, l'imperi de la censura. Així, l'any passat, el Ministre de la Governació d'Espanya ordenà telefònicament a tots els governadors provincials que no deixassin parlar de la grippe, ni de la pigota, i si fou molt d'aplaudir la campanya popular que aixecaren a Madrid els diaris i especialment "El Sol" amb motiu de l'epidèmia de paràlisi infantil, ben aviat s'acabà tot també per uns telegrams semblants que dirigí el mateix esmentat ministre.

Ni fan ni deixen fer. La Mancomunitat Catalana reorganitzava la sanitat d'una manera admirable i creà un dispensari antituberculós model. Doncs s'hi posaren tota casta de traves. I feren mudar tots els ròtuls i escrits, de la llengua pròpia en què estaven a l'oficial espanyola. I se'm permeti dir, per l'interès general que crec que té, que després d'haver donat cada ú dels metges i amics Joan Valentí i Josep Rovira una conferència en mallorquí al Col·legi de Metges de Balears, i acabada de donar una tercera pel que us parla, el trànsfuga, Sr. Pere Lloses, prohibí terminantment que en aquell lloc es donassin més conferències en la nostra llengua, com també dit senyor no deixà sortir a llum, basant-se en el mateix motiu indicat, unes fulles de lluita antitífica que aquí hem exposades.

No volem que se'ns pugui dir exagerats i per això reconeixem que així mateix es fa a vegades oficialment alguna cosa i fins ben feta, però, a més d'ésser flor en estiu, i de fer-se amb un retard pronunciat, en general, es fa d'una manera fragmentada i desbaratada i postergant sovint la part principal per l'accessòria.

Sols un exemple: en materia de tifoides i aigües no ens cansarem de dir que tots els pobles cults fa molts d'anys que tenen totalment resolt aquest problema, el qual entre nosaltres, encara s'ha de plantejar amb els mateixos termes que el plantejaren, fa una cinquantena d'anys, els il·lustres enginyers Srs. Bouvy i Estadès.

* * *

El gran filàntrop Rockefeller, l'home que més i millor ha treballat i que més diners s'ha gastat per fer caminar la sanitat en els països endarrerits dels quatre continents del món, expresa que: el primer i essencial obstacle que sempre ha trobat és la indiferència de tot el poble, des dels estaments més baixos fins a les autoritats més elevades, acompanyat, és clar, d'una ignorància parella de les nocions higièniques, a voltes fins més elementals.

Citem només alguns exemples, succeïts i vists.

A un poble de Mallorca el metge diu al cap de la família: "D'aquest malalt de febres el més perillós són les femes, les quals heu de desinfectar bé". I l'home respon: "Miri, per aquí davant passa una sèquia d'aigua a la que tir totes les brutedats perquè se'n vagin ben enfora". I escampada per les cases de més avall, al cap de poc temps, esclata una epidèmia de tifoides.

Trob una dona, que tenc fotografiada *in fraganti*, netejant unes verdures, amb les rels i tot, dins una sèquia d'aigua que beu part d'una població. El seu marit havia mort de tifus, l'any anterior, a conseqüència d'una epidèmia produïda per la infecció de l'aigua en el mateix punt, que ella seguia tal volta infectant.

Hem exposat varies mostres de la nostra col·lecció de corrals i del tracte de les aigües de la nostra ciutat. No direm altre comentari, sinó que sembla mentida que això sia realitat.

* * *

Si no hi ha opinió, doncs, és qüestió abans que res de promoure-la i fer-la. I sols hi ha un camí, que és: la propaganda.

La propaganda ha d'ésser intensa, contínua, variada.

Podem agrupar les distintes formes de propaganda, conforme l'il·lustre propagandista Mr. Viborel, en oral, escrita, imatges i altres formes i dins cada grup que citarem es poden comprendre:

(a) *Imatge fixa o animada*: cartell, mapes gràfics, quadres murals, fotografies, postals, atles, projeccions fixes, cinema, etc.

(b) *Oral*: allocució, conferència, conversa, plàtica, cursos, radio, gramòfon, etc.

(c) *Escrita*: premsa (diaris, periòdics, revistes generals i d'higiene) fulles, circulars, opuscles, llibres, novel·les, contes, llibres escolars, anuncis a bandes diferents.

(d) *Altres procediments*: models, exposicions, museus d'higiene, segells, setmanes d'higiene, visites d'obres d'higiene, teatre, etc.

La imatge (cartells, fotografies, etc.) té per principal objecte cridar l'atenció i mostra dades molt senzilles; és útil fins als analfabets.

La propaganda oral té una acció intensa de moment, però passa aviat. Mes, si se combina amb projeccions fixes, pel·lícules, etc., així mateix queda en la memòria; també serveix pels analfabets.

L'escrita dóna la sensació de veritat dels escrits, és perdurable, podent-se repetir la lectura sempre que es vulga. No és directament utilitzable pels il·lustrats, però qualsevol mostra (una fulla, fascicle, etc.) se pot llegir a grups de gent que no en saben.

Hi ha formes remarcables per la gran difusió que poden assolir: fulles, articles a diaris, etc.

Es comprèn que hi ha procediments mixtes, com cartells amb escrits, follets il·lustrats, etc.

La propaganda de la higiene ha de fer-se en tots els medis.

Prop de les autoritats, perquè es fassin càrrec de la importància de la higiene i realitzin les millores degudes, creant totes les institucions i personal apte necessaris.

En el poble, perquè, instruït i educat, entenga que la higiene és en bé seu i cada ú hi contribueix com cal.

O sia, tot al contrari del que es fa actualment, que es vol fer prosperar la sanitat sols a base d'un caramull desordenat i infinit de lleis, decrets, i ordenances que de vegades no és possible que les entenguin els mateixos que les han dictades.

A més a més, la propaganda no pot realitzar-se de manera idèntica per tot arreu. Hi ha que adoptar-se a la mentalitat i a les possibilitats del públic al qual va encaminada.

No es poden efectuar les campanyes per un igual en tots els països. Hi ha que cenyir-se a la llengua, costums, gènere de vida, alimentació, habitació, etc. etc., de cada terra o regió. Són notables els presents quatre cartells de l'Índia anglesa escrits en les llengües i fets a base de tipus, vestits, cases, etc., del propi país.

I dins cada regió, encara, la campanya deu practicar-se en forma diferent segons es tracti de la capital o d'uns o altres pobles, i a les ciutats ha d'ésser distinta segons els barris. També ha de variar segons els sexes, edats, professions, cultura, etc., de les col·lectivitats a qui es dirigeix.

Hi ha tota una sèrie de blocs i col·lectivitats aptes per a realitzar la propaganda i particularment l'educació higiènica.

Escoles, colònies escolars, escoles a l'aire lliure i terrenys de joc.

Tallers, fàbriques, oficines, quarters.

Consultoris d'eugènia, embarassades, nins, cases-bressols, asils, gotes de llet. Dispensaris, preventoris, sanatoris, hospitals.

Societats culturals i de Medicina i Higiene. Creus roges, Lligues higièniques socials en general, antialcohòliques, antituberculosos, antivenèries, anticanceroses, etc. Societats de socors, accidents i previsió. Educació a domicili per enfermeres, etc., etc.

Tres finalitats vol dur a terme la propaganda sanitària.

La primera és cridar l'atenció sobre els problemes higiènics. Els cartells i anuncis, especialment, ho aconsegueixen.

La segona és instruir; per exemple, mitjançant articles, fullets, etc.

I la tercera és educar; per exemple, a l'escola.

Si cridar l'atenció i la instrucció no són negligibles, sinó que són indispensables, el procediment més eficaç és l'educació, perquè la higiene més que en teoria és en la pràctica que s'aprèn, adquirint-se hàbits que, precisament, una volta adquirits no se saben deixar.

Les tres finalitats es poden perseguir a totes les edats humanes, però,

sobretot en l'educació, on és possible obtenir millors fruits és durant la infància, ja que és quan el cos i el cervell són més maleables.

L'educació higiènica de la infància se pot efectuar en els distints llocs i col·lectivitats que hem esmentat, però és essencialment a l'escola que ha de tenir lloc. A escoles ben situades, grans, ben ventilades i il·luminades, essent preferibles les d'aire lliure; amb vestuaris i materials escolars apropiats; netes, amb aigua corrent, en quantitat suficient per anar els lavabos i prendre banys i dutxes; amb terrenys de jocs i exercicis per a practicar l'educació física, etc.; amb uns mestres que coneguen efectivament la higiene i una inspecció mèdica escolar eficient. És dir, que així com en l'actualitat moltes d'escoles nostres no més fan que debilitar quan no emmalaltir i matar els escolars, serveixen, al contrari, per formar una joventut el més sana i potent possible de cos, intel·ligència i esperit.

Prenen de cada dia més relleu, en l'educació higiènica, especialment als Estats Units i Canadà, les enfermeres visitadores (en aquesta Exposició hi ha varis bells cartells al·lusius) sobre les quals direm dos mots. Extractam d'una descripció de R. L. Bernard amb referència a la seva magnífica organització a la ciutat de Toronto: «Aquesta ciutat està dividida en 10 districtes de 2.000 a 5.000 habitants i cada ú dels quals posseeix una enfermera visitadora. En dit petit radi està encarregada de tot el que fa referència a la salut de les famílies les quals coneix i visita i sobre les quals adquireix una real autoritat; i s'ocupa el mateix dels infants de pit, que dels escolars i dels pares, tant si es tracta de tuberculosi, de sífilis o de malaltia infecciosa o parasitària; en cada cas, dirigeix el pacient allà on convé, sia que cridi el metge, sia que enviï el malalt o l'infant a la consulta especial de l'hospital, al qual comunica una informació sobre les observacions que ha fetes. Quan els malalts surten de l'hospital, sanatori, etc., la seva sortida és avisada a l'enfermera».

L'orientació moderna tendeix a substituir els antics hospitals, on anaven sols els malalts avençats, més o menys incurables, per centres o instituts de Medicina Preventiva i d'Higiene en els quals o es despisten els mals a les seves primeres manifestacions, quan quasi sempre són curables, o, millor encara, es donen consells i prenen mides perquè les malalties sien evitades. Però fer que la gent acudisca als primers símptomes o sense estar malalta és una qüestió de cultura. I això únicament s'aconsegueix per la propaganda, instrucció i educació sanitària. A aquest objecte, aquests centres moderns, sense descuidar gens la part científica o tècnica de la sanitat, dirigeixen grans activitats al caire social, és dir, a propagar les avantatges de la higiene, ensenyant i educant el poble en el centre mateix i als domicilis particulars (aquí tenen gran paper les enfermeres visitadores), sobre les qüestions de Medicina Preventiva i Higiene. S'ocupen de la infància des de ja abans de néixer (Eugènia, consulta i assistència d'embarassades), en la seva naixença (part), i després de nat (nin de pit, higiene escolar). ¡Quines esplèndides generacions s'han d'obtenir d'aquesta manera! I, a més, s'ocupen, en departaments especials, de la lluita anti-infecciosa, antituberculosa, antivenèria, antialcohòlica i anticancerosa, de la higiene mental, industrial, etc.

Si els organismes oficials han treballat molt per la salut dels seus pobles en els països desperts, certes associacions o fundacions privades han realitzat igualment admirables campanyes per la propagació de la Higiene. Es destaca, en terme especial, la fundació Rockefeller, propulsora de la Sanitat a moltíssims països, i és de remarcar entre els exemples que més coneixem: la "Metropolitan Life Assurance", la Creu Roja Americana i Belga

o Internacional, la Creu Verda d'Hollanda, la "Russell Sage Foundation", el Museu d'Higiene, de Dresde, l'"Office National d'Higiene Sociale" i el "Comité National de Défense contre la Tuberculose", a França, la "Ligue National Belge contre la Pêril Vénérien", etc., etc.

Mes el millor del cas és que la propaganda i educació higiènica és un negoci. Així ho demostra la "Metropolitan Life Assurance". Aquesta companyia fou instituïda pel president Taff, dels Estats Units, i té més de 25.000.000 d'assegurats. El seu negoci consisteix en l'educació dels assegurats mitjançant fullets, fulles, etc., enfermeres visitadores i la visita mèdica periòdica. Doncs bé, en un període que aquesta propaganda i aquest servei li han costat 26.000.000 de dollars, n'ha guanyat 76.000.000, i ha salvat 1.000.000 de vides humanes.

En aquesta exposició que obrim avui, organitzada per la nostra "Associació per la Cultura de Mallorca", si hem procurat, així mateix, que hi hagués exemplars de les distintes formes de propaganda, l'hem encaminada, particularment, als cartells, és a dir al primer pas de la propaganda, a cridar l'atenció.

És de notar que les malalties que ocupen més l'atenció dels propagandistes són les quatre plagues socials i, especialment, la tuberculosi i la sífilis. Es dona un paper molt important a la propaganda i educació en la lluita contra dits flagells, que es consideren com a combatibles, fins i tot els càncers externs, com esplèndidament ho demostra la present collecció del Dr. Alorda.

I, a allò que es concedeix una importància bàsica, és a l'educació higiènica de la infància.

N'ofereix aquí una bella i nutrida sèrie de mostres i es veu que aquesta educació es presenta senzilla i fàcil com tal és a més no poder i no complicada i difícil com equivocadament i desgraciadament se'n té per aquestes terres el concepte. Nosaltres la veim tota resumida en sis preceptes: aire, llum, aigua, aliment, exercici, defugir el contagi i vacunacions.

Ens plau veure exposat el projecte de la primera institució sanitària model que hi haurà a Mallorca i que ja està en construcció, el Preventori de Caubet.

Les mostres de l'Exposició han estat aportades, en quantitat i qualitat molt apreciables, pels Drs. Joan I. Valentí, Bartomeu Vanrell Camps, Antoni Alorda i per nosaltres. A més, tenen promès enviar, encara, aportacions valuoses l'Inspector Provincial de Sanitat, Dr. Joan Durich i el Director de Sanitat Exterior, Dr. Josep Pozal.

En nom de l'Associació els hem de donar les gràcies i felicitar pel seu patriotisme. També devem expressar el nostre agraïment a tots els qui han ajudat en l'organització i, per fi, a tots els qui ens honoren i ens honoren amb la seva visita.

Senyores i senyors: si en inaugurar aquesta Exposició de Propaganda d'Higiene Social a Mallorca, hem aconseguit poc o molt cridar l'atenció sobre l'endarreriment en què està la nostra higiene i que fer-la caminar és, sobretot, un problema de cultura i d'educació, creim, que, encara que l'exposició siga relativament modesta, podem estar ben satisfets, perquè amb ella feim una demostració palpable i vivent de com veritablement treballam pel lema de la nostra entitat i que tanta falta fa dur endavant pel bé de la nostra terra o sia: per l'enaltiment, per la Cultura de Mallorca.

I que pròximament puguem fer noves exposicions més extenses i acabades. Gràcies.»

FULLES DE PROPAGANDA.—S'han editat i repartit fulles de propaganda contra el tifus.

LECTURA DE POESIES.—El dia 8, davant nombrosa assistència, donà una lectura de poesies en gran part inèdites Mossèn B. Barceló. Distribuïdes segons el diferents caires de la seva lírica, llegí les següents, precedides d'“Invocació a Beatriu”: Caire optimista: “Ço que li deman al matí”. Caire musical: “El silenci de la Capella”, i “Orfeònica”. Caire elegiaco-tràgic: “Aquell roure”, “Les Bugaderes”, i “L'adéu a les germanes”. Caire filosòfic: “Cims i gorgs” i “Les Aguiles”. Caire pindàrico-apostòlic: “A un animador” i “Mar nostra”.

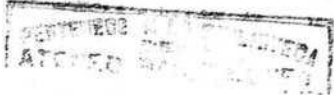
DONATIUS.—Se n'han rebut en metàl·lic del Sr. A. Crespi. I en efectes dels Srs. Galmès, S.; Pomar, R.; Alorda, A.; Mossèn Barceló; Darder E.; i Rullan, G. Ben agraïts.

COMISSIÓ DE PUBLICACIONS.—Per acord de la J. D. s'ha ampliada aquesta Comissió amb la valuosa col·laboració de Mossèn Galmès.

CONFERÈNCIES.—El nostre president desenrotllà el tema “Lluita contra les febres tifoides” al Teatre de Campanet el dia 16. Al nostre estatge social, el dia 21, el literat i crític valencià Sr. Joan Chabàs parlà d'“Ètica i estètica de la valentia”.

ADHESIÓ.—La J. D. acordà adherir-se a l'homenatge que s'ha de retre a l'apòstol de la civilitat i excellent poeta En Gabriel Alomar.

SOCIS.—Continua augmentant l'ingrés d'associats.

E L S L L I B R E S

ANTONI LLORENS.—*Real Cartuja de Valldemosa*.—Imprenta de Francesc Soler Prats.—Palma de Mallorca.—100 pp. + VIII gravats.

Al mateix temps s'han posat a la venda, a primers d'agost, dos llibres d'aquest autor; el que comentem en aquestes ratlles i un altre, que porta per títol: "Santa Catarina Thomasa i els seus amics". Una gran prova de les activitats literàrio-històriques d'En Llorens.

La "Real Cartuja de Valldemosa", edició esplèndidament presentada, que a més del text va acompanyada de VIII gravats i la portada, conté VI capítols: "El Palacio Real (1309-1399)", "El Convento Antiguo (1399-1717)", "El Monasterio Nuevo (1717-1835)", "Descripción de la Cartuja", "Prioros y Monjes" i "Jovellanos-Chopin". L'obra és escrita en castellà. Va a la portada l'escut del Monestir, reproduït del Crònic del P. Puig i els altres gravats, són els següents: Vista general de la Cartoixa i Entrada a la Cartoixa (del dibuix d'En Parcerisa); l'Església nova i les torres del segle XVIIè; interior de l'Església (del dibuix d'En Parcerisa); el Sant Bru de l'Adrià Ferrà; el seient gòtic dit del rei Martí; el jardí actual de la cella prioral, i el claustre i cementiri antics (del gravat d'En Laurens).

Ens ha cridat altament l'atenció l'estudi històric que comentem, fet amb tot amor i encertada distribució, que ens presenta l'obra en forma clara, precisa i concisa.

En Llorens—es deixa veure en el text—ha furgat en els Arxius i Biblioteques, i producte d'aquesta investigació acurada, és la novetat històrica—diguem-ho així—que ens presenta. Coneixiem bastants treballs històrics i diverses monografies sobre els temes que descabdella l'autor de la "Real Cartuja de Valldemosa", però en aquesta obra trobem rotundes negacions a les anteriors, noves dades insospitades fins ara, aclariments de punts i temps confusos, que la fan més saborosa i interessant: P. e., la fundació de les cases del Teix, el procés evolutiu de la construcció dels convents, etc.

Antoni Llorens—degut sens dubte a la seva delicadesa de caràcter—no ha volgut citar cap obra, cap autor anterior, perquè, després del seu estudi, els hauria d'haver refusat per falsos o almenys per errats en majoria. I això, que és una bona qualitat del caràcter de l'autor, que en la seva obra confirma noves orientacions que per si soles desvirtuen els judicis anteriors, és, no obstant, un nou ferment de confusionisme crític, per quant en la "Real Cartuja de Valldemosa" no hi veim cap cita de procedència documental.

No es té per solvent—en els estudis moderns d'història—l'obra que no registra les fonts de procedència, i encara que en aquest cas particular poguéssim acceptar

la moralitat científica de l'autor, ens hauríem de doldre amargament de la manca de fundamentació documental, que ve a impossibilitar, sinó a dificultar almenys, els estudis i investigacions successius.

Per això, en felicitar efusivament a Antoni Llorens, autor de "Real Cartuja de Valldemosa" per la seva valuosa aportació al nostre fons històric, li hem de pregar, en honor a la posteritat estudiosa, l'ampliació del seu treball, mitjançant la publicació de les fonts documentals que li han servit en el seu estudi d'investigació. Això seria raonable, en profit de tots i en profit d'ell mateix.—E. S. R.

TEODOR AUBANEL.—*La magrana entreoberta*.—Traducció de Guillem Colom.—Biblioteca Literària.—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—124 pp.

Fresc encara el record de la publicació en la nostra llengua de "Nerto", Guillem Colom, l'afortunat traductor de Frederic Mistral, ha aprofitat el centenari de Teodor Aubanel—que forma amb Mistral i Roumanille el grup cultural dels felibres provençals—per fer la versió al català, per primera vegada, de la seva obra més important.

"La magrana entreoberta" fou publicada per primera vegada fa quasi 70 anys amb un pròleg de Frederic Mistral, que a la vegada que presentava el seu company de felibrige feia una bella descripció literària del simbòlic títol del poema.

Aquesta obra d'Aubanel té, com totes les dels poetes provençals, un gust molt de casa nostra, per totes les regions on és parlada la nostra llengua, i d'una manera particular pels mallorquins.

Tal acusació d'ambient nostre ja ens el va donar la traducció de "Mireia" per Maria Antònia Salvà; seguí després la versió de "Nerto" i ara Colom, en la seva reincidència de germanor literària catalano-provençal, en donar-nos la traducció de "La magrana entreoberta" la reafirma.

La part millor de la producció d'Aubanel està en els tres llibres de què consta aquest poema, en el qual hi trobareu primer la veu amorosament apassionada del poeta; després els cants de pau i de consolació "dins la tempesta del seu cor"; finalment el "Llibre de la Mort" compost per Aubanel "en mig de les tenebres de la seva ànima, llàgrima a llàgrima".

La traducció de Guillem Colom és feta no sols amb gran devoció a l'obra dels felibres i amb fidelitat als versos d'Aubanel, sinó que en tota ella es sent constantment la presència del vigorós poeta que és l'autor de "Juvenília". Entre aquest i el felibre provençal quedà establert una solidaritat de sentiment i forma que fa de l'obra un exemple de l'Obra Ben Feta.

"La magrana entreoberta" s'ha publicat dins la Biblioteca Literària de l'Editorial Catalana i és lamentable la deficient compaginació del llibre. Sembla, més que poesia, prosa, sense separació entre les diverses composicions, que deurién haver començat totes a cap de plana; i el tom hauria pres el gruix que escau a una obra d'aquesta índole.

L'exterior—la paginació tipogràfica—no correspon a l'interior—la valor del triple poema.

JOAN MARAGALL.—*Obres completes*.—Volum V.—*Estudis biogràfics*.—Pròleg de J. Farran i Mayoral.—Sala Parés Llibreria.—Barcelona.—196 pp.

L'edició definitiva de les obres de Joan Maragall, que han emprés els seus fills,

sota la direcció de Joan Estelrich, continua amb regularitat oferint al públic els fruits de la ploma i la inspiració d'aquell home tan extraordinari que ha deixat entre nosaltres un record parió a la seva única autoritat moral i literària.

En aquests "Estudis biogràfics", apart de l'autobiografia que inicia el volum, desfilen les figures de Jacinte Verdaguer, Angel Cuimerà, Ignasi Iglésies, Manuel Milà i Fontanals, Josep Ixart, Joan Sardà, Bartomeu Robert i Joan Mañé i Flaquer.

Tots ells són morts ja i a través de la prosa de Maragall tornam a veure el capellà humil i el Poeta màxim, que fou l'autor de "L'Atlàntida"; la personalitat romàntica, ingènua com un nin, i representativa del patriotisme català del poeta de "L'any mil"; la figura cordial, amatent al dolor dels humils, del darrer dels que han deixat aquest món: Iglésies; i així els altres.

Maragall té per tractar aquestes destacades personalitats del món literari i polític de Catalunya una norma, l'amor, que les volta als ulls del lector d'aquella auriola de respecte i veneració que per ells sentia Maragall. Pocs homes com ell coneixien els defectes i les virtuts dels catalans, i en dar-nos una biografia dels seus homes representatius fa d'aquesta obra una obra exemplar; presidida i informada per l'amor a Catalunya que infiltrava en totes seves produccions l'autor de "La vaca cega".

Corollari d'aquestes biografies és un apèndix que conté una conversa amb don Joan Mañé, en la qual a la vegada que queda més al descobert l'estructura espiritual del gran periodista se'ns presenta Maragall amb un caire humorístic que se desprén no de les paraules, sinó del to, ple de gràcia gentil i d'*esprit*, amb què són contats els fets.

Aquest V tom—editat de manera perfecta per la Sala Parés—està prologat per un dels mes grans i entusiastes admiradors de Maragall: J. Farran i Mayoral, que fa del Poeta i de les biografies un magnífic treball de presentació i crítica.

JOSEP-SEBASTIÀ PONS.—*L'aire i la fulla*.—Edicions "La Branca".—Barcelona.—92 pp.

De la Catalunya francesa ens arriba la veu de Josep-Sebastià Pons, que ja abans d'ara feia figurar el seu nom en edicions de "La Revista" i de "Les Ales Estesques", i que va iniciar la seva sèrie d'obres catalanes fa prop de 20 anys.

Aquest bell tom de poesies de l'autor de "Canta perdiu" ve a demostrar com la poesia, la més selecta de les manifestacions espirituals, quan es poesia autèntica és sempre nova i sempre d'alt valor estètic, i les sensacions que produeix noves i plenes d'aquell encís indefinible de l'obra cordial.

Fresca com una rosa matinal i clara com l'aigua d'abril és la poesia de Josep-Sebastià Pons, que ha escollit com a tema els petits i agradables motius del paisatge, l'aigua, els arbres, les flors i en ocasions una bella silueta femenina sobre un fons ple de claror primaveral.

Aquesta nova aportació de Pons a la lírica catalana és un nou llaç per unir tots els indrets on la nostra llengua és parlada, llaç perfumat per la inspiració poètica i ornat amb la millor flor espiritual del jardí de la literatura.

"La Branca" inicia bé la seva actuació. La portada de "L'aire i la fulla" amb les lletres d'un verd de vegetació esponerosa és un encert.

DR. PATHAULT.—*Aprofiteu-vos del mar!*—Versió catalana per Jesús Noguer, Metge.
—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—64 pp.

Amb una portada de colors molt vius—ornamentació molt moderna—la Llibreria Catalònia ha editat la versió catalana, feta per Jesús Noguer, de l'obreta que amb el títol "Aprofiteu-vos del mar!" va escriure el metge de l'Institut Helio-Marítim de Berck, Dr. Pathault.

És una obreta en la qual se tracta amb extensió i profunditat—malgrat la limitació de l'espai—tot el que des d'un punt de vista higiènic té relació o es deriva de la mar.

S'estudien les zones d'activitat del mar, la constitució de la platja, la solidaritat entre el mar i la llum; la fatiga i el repós; com és utilitzable la mar; tot des d'un punt de vista científic, per tal d'aconseguir el màxim resultat en benefici del cos humà.

La conseqüència final és que el mar "reserva de vida de la terra" està a l'abast de tothom, que tots poden utilitzar-lo i que sols importa posar-se al marge dels falsos prejudicis; cal sí, una cosa, i això ensenya l'obreta: saber utilitzar la mar.—R. R. T.

Vida abreviada de Santa Catalina Thomassa, escrita de Mn. Antoni M.ª Alcover, Pre. ab dibuixos d'En Pere Càfaro y d'En Francesch de B. Moll. Ab llicència esglesiàstica. Primera Edició. Ciutat de Mallorca, Estampa de Mn. Alcover, 1930. VIII+196 pp. +4 fulles s. n. 185 × 120 mm.

Conté aquesta obra, posada en llibreria a mitjan juliol passat, un Pròleg, la Vida, la Bibliografia, la Lipsanografia i la Iconografia de la nova Santa. El pròleg enumera, en primer lloc, les fonts que han servit a l'autor per a la composició del llibre, i, en segon terme, tretze raons, reduïbles a una: la tradició del país, a favor de la feminització del llinatge patern de Santa Caterina.

La vida d'aquesta i tot el llibre, està escrita en l'estil peculiar i privatiu de l'autor; estil no el més apropiat, certament, per a un tema de la finor i subtilitat del present. Bastaria per mostra un botó. Aquí ne van dos: "Na Catalina duya el dinar an els segadors de So'n Gallart; quant la va veure el dimoni que ella costejava un puig, li pegà sementa y la feu redolar rost avall un bon tros, y naturalment redolà amb ella el covonet del dinar, y hi hagué una gran trinca de escudelles, l'olla se esculà y s'esventrà y tot el cuynat p'en terra" (p. 24). "Tanta era la fúria y ràbia dels dimonis contra ella, que de vegades, quant anava a extasiarse o tenia l'oració més vitenca, la tiraven ab una grapada fora de la cella o de la tribuna, la rossegaven p'en-terra, l'escarrinxaven ab ganxos y puats de ferro, la feren ab cadenes, verdanchs y llanderes, li tiraven brases de foch damunt el cap, la se'n duyen a l'aire y li feyen pegar esclats y tonverses, la rebatien a la paret, l'apedregaven, la feyen redolar per l'escala y la deixaven croixida, atupada y plena de cops, bravarols y sanch." (p. 40).

Dues remarques al text de la Vida: 1.ª A la pàg. 4 hi ha el dibuix d'una pila baptismal amb aquesta llegenda al peu: "Fons del batisme de l'església de Valldemossa on batiaren Sor Thomassa." Si això vol dir que la batiaren a l'església de Valldemossa, res; ara si, com se desprèn del text i del gravat, vol dir que fou batiada en aquella pila, ja no està tan bé perquè aquesta pila baptismal reproduïda duu la data de 1593, comprovable amb una simple inspecció ocular *in situ*, i Sor Thomasa morí el 1574.—2.ª A la pàg. 13, en parlar de la Beata nina anant-se'n de nit a la font de So'n Batista, diu: "P'el camí sent el rellotge de Cartoixa que tocava

les dotze." Segons el més rescent estudi sobre Cartoixa, el rellotge d'aquesta data dels darrers anys del s. XVIIe (1).

De la Bibliografia Thomàsiana d'aquesta obra, qualque cosa hi hauria a dir, primer quant a la descripció dels llibres, no sempre donada amb escrupulosa exactitud, i després quant a omissions. Sense la pretensió d'omplir aquí tots els buits, hi ha, p. e. del *Certamen Poético* del Dr. Thomàs, una edició de Barcelona, del mateix any 1636, que afegeix en la portada: "Dirigido al ilustrísimo Señor D. Francisco Iofre de Rocabertí, Conde de Peralada, Vizconde de Rocabertí, y Señor de las Baronias de Anglasola, Vila de Muls, Navata, y de S. Lorenzo de Lamuga, &c. mi Señor. Año 1636. (Escut de Rocabertí gravat en fusta). Con licencia. En Barcelona, por Gabriel Nogués, en la Calle de Santo Domingo. 4.ta 8 fulls prl. s. n. 153 fulls i al final 3 pàgs. s. n. d'índex" (2).

De la mateixa *Vida* del Cardenal Despuig, no es fa menció del gravat que duen els bons exemplars, ni, detall més important, se n'esmenta la 2.ª edició: "Vida de la Beata Catalina Thomàs, Religiosa profesada en el Monasterio de Santa Maria Magdalena de la Ciudad de Palma, Capital del Reino de Mallorca. La escribió el Emo. y Excmo. Sr. D. Antonio Despuig y Dameto, Cardenal del título de San Calixto, Archipreste de la Basílica de Santa Maria la Mayor. La publica el Dr. D. José Barberi Pro. Beneficiado en la Santa Iglesia. Con las licencias necesarias. Reimpresa en Palma. En la imprenta de D. Felipe Guasp y Barberi, 1864." 6 fulls s. n. + 215 pp. 225 mm.

Igualment podien haver-se inclòs en la Bibliografia els impresos referents a la beatificació, de Roma, Typis Reverendæ Camerae Apostolicæ, 1701, 1702, 1772, en fol.

A la pàg. 134 del llibre, n.º 36 de la Bibliografia, referent a Mn. Joan Aguiló i Pinya, diu: "és l'hora de publicar l'obra de Mn. Aguiló. Els mallorquins devots de la Bta. Catalina Thomassa y conscients de lo molt que valia com escriptor ascètic Mn. Aguiló, tenen la paraula. Es d'esperar que obraran en conseqüència." Aquestes retxes poden rectificar-se públicament, perquè els mallorquins conscients no es que *tinguin* la paraula, sinó que ja han parlat. I Mn. Alcover no té dret a figurar que ignora,—silenciant-lo amb aquesta forma en un seu llibre sortit a mitjan juliol,—l'acord pres per la Comissió provincial de la Diputació en 3 d'abril d'enguany, i que dugueren els diaris locals, de publicar la *Vida* de la Beata de Mn. Aguiló.

Malgrat d'aquestes remarques, aquests apèndix o seccions de bibliografia i d'iconografia del present llibre són d'innegable utilitat, si bé no totes les dades poden resultar exactes. Per exemple, a la església de Sant Salvador de Felanitx no és el relleu *Passio Imaginis* el que es posà en lloc del retaule i pintura de la Beata, sinó una altra cosa; el relleu no es mogué del seu lloc.—J. P. M.

(1) A. Llorens, *Real Cartuja de Jesús Nazareno de Valldemossa*, Palma 1929, p. 48. Igual referència al rellotge duu la V. de S. C. del P. A. Thomàs (Palma, 1930), p. 6, i fins la del Cardenal Despuig, 1.ª ed.) p. 17. El ms. Abrines, publicat darrerament (A. Llorens, S. C. T. i els seus amics), diu senzillament: "tocà la mitja nit de Cartoixa", p. 21, i és lògic que aquesta mitja nit fos la campana de Cartoixa cridant els frares al res de mitja nit, no la de cap rellotge.

(2) Toda, *Bibliografia Espanyola d'Itàlia*, III, p. 474.

RECULLS DE FORA

És interessant comprovar com vibren a l'unissó els sentiments de les joves promocions literàries de totes les contrades de la nostra àrea lingüística.

Ho demostra prou bé l'article signat per E. F. que publica el darrer número de "Taula de lletres valencianes" i del qual ens plau copiar-ne els següents paràgrafs:

"Tinc per una veritat axiomàtica que la llengua parlada des del segle XIII en el principat de Catalunya, regne de València i illes Balears és la mateixa; i no comprenc com persones coneixedores de la nostra llengua antiga, conservada en documents oficials i obres literàries, puguem sostindre que *Tirant lo Blanc*, de Martorell, estiga escrit en llengua distinta d'*El Somni*, de Bernat Metge, o que els protocols notariais de Mallorca en una altra que els de València.

Encara, parlant de varietats o dialectes del mateix idioma, podem admetre, en el rigor de la ciència filològica, un dialecte valencià al costat d'un dialecte del Principat? Entenc que no, car trobem varietats del regne de València més semblants a altres de Catalunya que no les varietats valencianes entre elles; els parlars de l'alt i baix Maestrat s'assemblen més als de les comarques de Lleida, Urgell i Tortosa que no als de l'apitxat de València; la línia divisòria dels dos grans dialectes de la nostra llengua, que pren per base la distinta manera de pronunciar les vocals àtones o i e, passa per dins el Principat; la província de Lleida, la part occidental de Tarragona i tot el nostre regne constitueixen el dialecte Occidental, caracteritzat per la pronunciació clara de les esmentades vocals àtones.

Ha estat format un llenguatge literari modern del nostre secular idioma, doncs els escriptors i filòlegs valencians no l'han de crear de bell nou. ¿Què cal fer? Incorporar-nos dignament, com a valencians, al comú llenguatge literari. Prenguem exemple dels escriptors i poetes de Mallorca. ¿Hau llegit les poesies de Mossèn Costa i Llobera, la traducció de l'*"Eneida"* i *"Els Sants de Catalunya"* de Mossèn Llorenç Riber, o la traducció *"Els Promesos"* de Manzoni, feta per Maria Antònia Salvà? En prosa hi arriben a perfeccions i en vers s'eleva a sublimitats no superades pels literats del Principat; són models acabats de la comuna llengua literària; però no caldrà fixar-vos molt per conèixer que l'autor no és del Principat; el vocabulari, les formes verbals donen a conèixer l'escriptor de Mallorca; és la varietat mallorquina de la comuna llengua literària.

Als escriptors valencians pertoca de produir amb el mèrit de llurs obres literàries la varietat valenciana de l'únic llenguatge literari; les varietats d'un

idioma només s'imposen i entren a formar part del comú patrimoni literari, quan són consagrades per l'ús en les obres literàries de mèrit cabdal.

Els escriptors valencians no deuen oblidar el camí fet pels del Principat i Balears per al redreçament de la llengua; però no han d'imitar-los servilment; la font principal de llurs coneiximents lingüístics ha de ser la llengua viva de les nostres comarques, que han de netejar, pulir i elevar, enriquir i trempar amb l'estudi del vocabulari i sintaxi dels clàssics. Llengua viva descastellanitzada, estudi dels clàssics, imitació dels escriptors de les regions germanes, vet ací per orde les fites d'un camí que portarà València a la seua reintegració digna i enriquidora al comú idioma nacional.

Déu faça que la modalitat valenciana done en l'esdevenidor a la llengua catalana única un altre segle d'or, com el XV, amb esplèndida floridor d'obres literàries de primer orde".

N O T I C I A R I

COLÒNIES ESCOLARS

Les Colònies Escolars de vacances, que tant valor poden tenir per la formació física i de la voluntat dels infants, van adquirint de cada any major importància i simpatia. Aquest estiu l'Ajuntament de Ciutat en manté quatre, i el Museu Pedagògic altres quatre subvencionades per la Diputació i la Caixa d'Estalvis. Hem vist la que dirigeix el nostre bon amic i col·laborador En Llorenç Duran i ens ha semblat molt bona l'orientació que hi té marcada. En el franc ambient familiar que es viu a la Colònia, l'infant troba la continuació de la seva llar amb major profit, si voleu, per l'encertada i suau disciplina admesa i a voltes fins organitzada espontàniament pels nins, que fa possible que hi hagi sempre una casa amb elegància a mida dels infants i regni sempre un amor i respecte pels companys i les coses que els envolten.

Ens plagué veure com s'hi mostra francament nostre el nombrós repertori de cant, constituït quasi exclusivament per la música mallorquina, les tonades del camp i les cançons romancesques. L'amic Duran, que té un grup de nins ciutadans, centralitza l'interès de les explicacions cap a la vida pagesa i l'amor a Mallorca.

UNA COLONIA DE JOVES ARTISTES

Els pensionats del Paular són altra volta hostes de Mallorca.

Passaran un mes a les cales pintoresques de Santanyí, acompanyats del professor Esteve Botey i del Director de l'Escola de Arts i Oficis Sr. Cerdà.

Acabada la temporada d'estudi pensen exposar els futurs artistes llurs obres a les Galeries Costa.

UN MUSEU ÈTNIC

La Caixa de Pensions d'Eivissa pensa dedicar una important secció, en la Biblioteca oberta al públic, a obres d'autors eivissencs i que parlin de l'illa.

Encara, projecta la creació d'un Museu ètnic on romanguí arxivada la indumentària típica i tot el que faci referència al caràcter del poble.

¿Quan ho podrem dir de Mallorca? ¿Com així les nostres Autoritats no se'n preocupen, ara que hi ha una revifalla de *tipisme*?

NOTA MUNICIPAL

N'Angel Colomar, des de la tribuna popular oberta a l'Ajuntament demana al batle que posi el nom de Gabriel Alomar a un dels carrers. Així la Ciutat s'adheriria a l'homenatge que se li prepara a Madrid. "És la branca

darrera, diu, amb esplendorosa plenitud de fruit i de flor, de la triologia immortal de la nostra lírica: Joan Alcover, Costa i Llobera i Gabriel Alomar".

Encara, demana que se li doni un lloc entre els fills il·lustres de la Ciutat.

NOVA REVISTA

Surt la nova revista "Cúspide" que té per missió el foment de la producció industrial, artística i intel·lectual.

UN PESCADOR EXÒTIC

Aquests dies cridà l'atenció el treball que el pescador japonès Ogari Tokumori realitza a les nostres aigües. Armat d'una fitora de tres metres de llarg, que acaba per un cap amb una punta fina d'acer i per l'altra amb uns ganxos, es tira dins la mar, on roman devés un minut encalçant els peixos que destria i en surt, moltes vegades, amb alguns de clavats. Per defensar-se els ulls del salitre porta unes ulleres amb vidres blancs. La feina, segons es diu, és prou retent i lucrativa. Recorra les costes de l'illa provist d'un mapa, en mig de l'admiració dels nostres pescadors. ¿Tindrà deixebles aquí?

NATACIÓ

Fou un èxit la primera travessia del port nedant. S'inscrivieren setanta dos nadadors, per bé que sols seixanta sis prengueren part en la lluita.

Arribà el primer Francesc Segalà del "Club de Natació Barcelona", després Zwiller, Ruiz i en quart lloc el mallorquí Francesc Rover.

Antany, des d'aquest mateix lloc llançarem la idea de les festes nàutiques, gairebé desconegudes a Mallorca.

Ja que la prova és estada altament satisfactòria voldriem que els organitzadors pensassen per l'any vinent un programa ben nodrit, per tal de despertar l'afició a la mar.

"VIATGES BLAUS"

Han estat un nou motiu d'aproximació entre Mallorca i la germana Catalunya, que voldriem que sovintejassen, les excursions organitzades per "Viatges Blaus" de Barcelona, entitat constituïda per donar a conèixer els més bells recons de les terres catalanes.

Al cap de quatre hores d'eixir els excursionistes del port de Barcelona destriaven la silueta de l'illa i més tard entraven a la badia de Pollença.

Els quatre-cents expedicionaris catalans s'escampaven per la platja i per l'illa i s'ajaçaven sota els pins balsàmics, fruint hores delicioses. Menjaren molts a l'Hotel Formentor, on es ballaren boleros. A les dotze i mitja de la nit eren de bell nou al port barceloní, amb ganes de retornar a l'illa germana.

TURISME

Arriben a la nostra badia els paquebots alemanys "Urumbara" "Tanganjika", "Ubená". El yacht nordamericà: "Titania". Els vaixells anglesos: "Adriatic", "Rawalpindi", "Britannia". Els italians "Genova", "Janna". El francès "Cap Taurane".

HOSTES

Han estat entre nosaltres el redactor del diari "L'Echo d'Alger" M. S. Souquet i el notable violinista italià Giovanni Bagarotti.

EL FOTÒGRAF RUL'LAN

Cal fer esment de la labor que realitza En Gaspar Rulhan en favor del tresor artístic i monumental de l'illa, labor coneguda per ara solament dels seus amics i que serà lloada en transcendir al públic; llavors serà el moment de lloar-la.

Amb motiu de les festes de Santa Caterina ha feta una col·lecció de postals que reproduïxen escenes de la vida de la Verge valldemossina, plasmades per l'art dels nostres avantpassats damunt teles o fusta. I ha tengut l'encert de fer les indicacions en la nostra estimada llengua. El senyor Rulhan mereix bé dels amadors de les nostres coses.

EL NOSTRE PORT

Una volta més s'es feta patent la necessitat de posar en condicions la badia per atracar-hi els vaixells bé de turisme, bé mercants. Si el temps és bo, els excursionistes que vénen amb vaixells de gran calat, han de venir a terra amb barques; si és dolent, s'han d'aconhortar a contemplar d'enfora la ciutat. Si els vapors són mercants, com ha succeït, ara, amb "Janna" s'és vist obligat, a descarregar amb l'ajut de barcasses, amb evident perjudici dels interessos del comerç.

EL "FOMENT DE LA CULTURA DE LA DONA" DE SÓLLER

Aquesta meritíssima entitat va eixamplant amb seny el seu camp d'acció. A les dues seccions "Biblioteca Circulant" i "Concerts i Festes" afegeix enguany la de la "Borsa de Treball", tan favorable a la classe obrera, i la d'"Ensenyança Pràctica", en la que, ultra les classes de tall i costura, s'ensenyaran idiomes francès i anglès, i, encara, Càlcul Mercantil, Teneduria de Llibres i Música.

Sabem que hi ha altres projectes en estudi i que aniran fent-se realitats, a mida que ho reclamin les necessitats.

Una volta més juntam les mans per aplaudir la tasca meritòria realitzada per Na Maria Mayol i les altres senyoretes del floreixent "Foment de Cultura de la Dona" de Sóller, en bé de llurs conciutadanes.

MOSSÈN BARTOMEU BARCELÓ A FELANITX

A primeries d'agost arribava a Felanitx, la Ciutat nativa, el poeta Mossèn Bartomeu Barceló, que durant els anys vergonyosos de dictadura sofrí persecucions i exili.

Al cap de sis anys tornà d'un vol, com l'oronell al seu niu. Després de creuar muntanyes i planures, després de sentir el bramul de la tempesta i la carn llatzerada, el festeig de la mort, l'unglada de la tirania, d'ésser bressolat en les amors d'Occitània, acaronat pel sol xardorós de la germana Provença, i de la falda maternal d'Oc,—talment eixí l'arbre esponerós del nostre verb—, tornà com àguila al seu niu més fort, més ferm, més fort en la seva amor lulliana.

Dimarts, 9 d'agost, davant d'un grup d'amics, en la placidesa de l'hora-

baixa, donà lectura a qualcunes de les seves poesies, amb mestrivola dicció. D'algunes en gustàrem les primícies; foren molt celebrades: "A Sor Thomasetta", "Tramuntana", "Sardana de juny", "La Planura" i "Les Agui-les" d'un humanisme imponderable, que publicam en altre lloc d'aquest número.

L'endemà, els amics l'homenatjaren amb un dinar esplèndidament servit, com d'habitud, per l'Hotel Santuari, que fa honor a la nostra pagesivola Ciutat. Durant la dinada fou admirable la *causerie*, festonada d'un bell humorisme racial, que els sofriments gestaren en l'ànima inquieta del nostre poeta, el qual duu la Grècia en el gest d'una voluntat fecundament mediterrània.

El nostre amic Oliver i Domenge li féu ofrena: "Per la nostra inquietud humaníssima, per la nostra cordialitat. Sou l'avencada d'aquest esplendorós retorn a Mallorca a la seva etnos, tan plena d'eficències. Pel triomf de la vostra espiritualitat, santa de tan humana."

L'Orfeo Auli, l'enyorat orfeo, s'adherí a l'homenatge i en va dur la seva representació el darrer president i caríssim amic, A. Vaquer, el qual llegí la improvisació d'un orfeonista.

El poeta, agraïdíssim, cantà el vers nostrat en forma magistral, i afirmà la seva fe en la gran Catalunya; seguidament, recità "Els cinc sentits" poesia de gran sentiment i més gran volada.

El mateix dia partí vers la Ciutat, camí del Voló. Aquí ens deixà flai-rós rastre de cordialitat i fulgent estela de simpatia.

EL DRAMA "CATALINA THOMÀS"

Amb motiu de la canonització de la Beata, es representà, primer a Valldemossa i després al Teatre Líric, de Ciutat, per una modesta companyia local, el drama d'En Pere A. Penya titolat "Catalina Thomàs". La ingènua musa d'En Penya glossa en aquesta obra els fets de la ínclita donzella fins el moment d'ésser admesa en els convents. Té el drama una inequívoca sabor d'època i recorda a estones els autos sacramentals i la manera d'un Lope de Vega. El públic, tan mal avesat a sainets i *astracans* madrilenys, seguí, no obstant, amb ver interès la trama, i en celebrà els passatges còmics dels quals En Penya dins la seva senzillesa popular n'és mestre. Ens alegra aquesta prova que el nostre restringit teatre regional no és mort per a l'escena.

EL CERTAMEN LITERARI DE VALLDEMOSA

El Certamen Literari que a honor de Santa Caterina Thomàs, de Valldemossa, tengué lloc en aquella vila el dia 16 del present mes d'agost, assolí un grandios èxit, tant pel nombre de persones que assistiren a l'acte, com per la qualitat dels treballs premiats.

Presidiren l'acte les Autoritats locals, el jurat del Certamen i els representants de les entitats que havien ofert premis.

Després de la lectura de la memòria, pel Secretari del Jurat, el nostre amic i redactor, En Joan Pons i Marquès, Memòria que merescudament fou aplaudida amb tot entusiasme, es procedí a l'obertura dels plecs. Resultaren premiats els següents poetes i prosistes,—alguns dels quals llegiren personalment els seus treballs,—que també foren ovacionats per la nombrosa concurrència:

I.—Premi del magnífic Ajuntament de Valldemossa: "Vida de Santa

Caterina Thomàs". Lema: "Cœli delitiæ, decusque terræ" (Abrines), al prosista En Pere A. Magraner, Pvre.

Accèssit a la "Vida abreujada de Santa Caterina Thomàs de Valldemossa". Lema: "Pro Pàtria", al prosista En Miquel Deyà Palerm.

II.—Premi del Sr. Rector de Valldemossa, Rvnt. D. Joan Mir: "Goigs a lloança de la Verge Mallorquina Santa Caterina Thomàs". Lema: "Valldemossa", a la poetessa Na Maria Antònia Salvà.

III.—Premi de l'Excm. Ajuntament de Palma: "Els llinatges Thomàs i Gallart a Mallorca en el segle XVI". Lema: "Oh la glòria de Mallorca!", al prosista, En Joan Vich i Salom, Pvre.

IV.—Premi de l'Excm. Diputació provincial de les Balears: "El Monestir de Santa Maria Magdalena". Lema: "Ars et Fides", al prosista N'Antoni Jiménez Vidal.

V.—Premi de la Societat Arqueològica Luliana: "El Cardenal Despuig i la Beata Caterina Thomàs". Lema: "Ibi est cor tuum", al prosista P. Andreu de Palma, Caputxi.

VI.—Premi del Magf. Ajuntament de la vila de Deià: "La font de Son Batista". Lema: "Evocació", al poeta En Joan Ramis d'Ayreflor.

VII.—Premi de la Comissió organitzadora de les festes de Valldemossa: "A Santa Caterina de Valldemossa". Lema: "Exultabit solitudo et florebit quasi lilium (Isaies I, 35)", al poeta En Guillem Colom.

VIII.—Premi de "Correo de Mallorca": "A Marquesina Gallart". Lema: "Evocació", a la poetessa Na Maria Antònia Salvà.

IX.—Premi del Baró de Pinopar: "En el barranc". Lema: "Ella portava el dinar a los pobres segadors (cançó popular)", al poeta En Josep M.ª Tous i Maroto.

Accèssit al treball: "La Beata Caterina i So'n Gallart". Lema: "Oh tu la més gentil de les donzelles, surt i el rastre segueix de les ovelles, i els cabridets pastura saltadors, vora la tenda dels pastors (J. Verdaguer, Càntic dels càntics)", al poeta En Baltasar Pinya, Pvre.

X.—Premi de l'Excm. Sr. Arquebisbe-Bisbe de Mallorca: "Valldemossa". Lema: "Santa Caterina de Valldemossa, pregau per la vostra terra", al poeta En Miquel Ferrà.

XI.—Premi de la "Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de les Balears": "La Pedra de la Santa". Lema: "Dins la ciutat", al poeta En Miquel Forteza Pinya; i "Santa Caterina Thomàs". Lema: "Claretats", al poeta En Bartomeu Guasp, Pvre.

XII.—Premi del Sr. Joan Cilimingras: "El milagro en el Molino", Lema: "Gloria a Valldemossa!", al poeta En Guillem Sureda de Armas.

Accèssit a les poesies de tema lliure: "A Santa Caterina Thomàs, amb motiu de la seva canonització". Lema: "Alleluia", al poeta En Francesc Pomar.

LA NOSTRA TERRA, felicita amb efusió als poetes i prosistes premiats.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:

ANTONI SALVÀ I RIPOLL

ADMINISTRADOR:

JOAN I. VALENTÍ I MARROIG

Redacció i Administració: *Palacio*, 40, baixos.—Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes.—Trimestre, 3 ptes.—Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D'EN FRANCESC SOLER.—SANT FRANCESC, 2 i 4.—PALMA DE MALLORCA